

Název předmětu: Ochrana obyvatelstva a IZS

Téma: Evakuace

Cíl:

Student rozumí významu evakuace v ochraně obyvatelstva.

Úkoly pro samostatnou práci:

Studium povinné literatury, vybraní studenti si připraví seminární práci na zadané téma z oblasti evakuace obyvatelstva o rozsahu 5 normostran textu, seminární práce budou prezentovány na semináři.

Povinná literatura:

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

Dostupné také z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/skripta-ochrana-obyvatelstva-a-krizove-rizeni-2015>

Doporučená literatura:

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu. Praha: Ministerstvo vnitra - odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016.

Obsah:

1) Základní pojmy

Dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů se ochranou obyvatelstva rozumí „*plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“. Evakuace je tedy jedním z hlavních úkolů ochrany obyvatelstva.

Evakuací rozumíme „*souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí nebo krizovou situací do míst, ve kterých je*

zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování (nouzové přežití), pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění“ (Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu).

Dle § 15 a 16 zákona č. 239/2000 Sb. zajišťuje evakuaci osob nacházejících se na území obce příslušný obecný úřad a organizuje jí starosta obce v dohodě s velitelem zásahu nebo starostou obce s rozšířenou působností. Na úrovni kraje organizuje a koordinuje evakuaci HZS kraje dle § 10 odst. 5 zákona č. 239/2000 Sb. K tomuto účelu zpracovává HZS kraje plánovací dokumentaci v podobě plánu evakuace obyvatelstva, který je součástí havarijního plánu kraje.

Evakuace se neplánuje pro všechny mimořádné události, ale dle § 12 odst. 4 vyhlášky č. 380/2002 Sb. pouze pro

- a) mimořádné události, které vyžadují vyhlášení třetího nebo nejvyššího stupně poplachu;
- b) zóny havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření;
- c) zóny havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami; při hrozbě možného válečného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu.

Dle § 12 odst. 3 vyhlášky č. 380/2002 Sb. se přitom evakuace „*vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost; přednostně se plánuje pro následující skupiny obyvatelstva*

- a) *děti do 15 let,*
- b) *pacienty ve zdravotnických zařízeních,*
- c) *osoby umístěné v sociálních zařízeních,*
- d) *osoby zdravotně postižené,*
- e) *doprovod osob uvedených v písmenech a) až d)*“

Dle § 12 odst. 5 vyhlášky č. 380/2002 Sb. zahrnuje plánování evakuačních opatření:

„a) stanovení evakuačních prostorů a pořadí jejich evakuace, vymezení evakuačních tras s dostatečnou propustností vozidel, stanovení potřeby a zajištění dopravních prostředků, zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek, stanovení míst nouzového ubytování a vytvoření podmínek pro ubytování evakuovaného obyvatelstva,

b) zajištění propustnosti evakuačních tras, regulaci pohybu obyvatelstva při evakuaci a provedení uzávěry evakuovaného prostoru,

c) stanovení, přípravu a zajištění označení míst shromažďování, stanovení postupu při evakuaci ohroženého prostoru a kontrole opuštění obydlí, zajištění ostrahy evakuovaného prostoru,

- d) přípravu podkladů pro provedení příjmu evakuovaných osob, upřesnění potřeby nouzového ubytování, přípravu podkladů pro rozdělování evakuovaného obyvatelstva v evakuačních střediscích k přepravě do přijímacích středisek,
- e) přípravu na řízení dopravy s využitím grafikonů přepravy, založenou na analýze evakuačních tras a z ní vyplývající kapacitě,
- f) přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v přijímacích střediscích, pro přerozdělení evakuovaných osob a jejich přepravu do obcí přijímajících evakuované osoby,
- g) zajištění nouzového ubytování a přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v místech nouzového ubytování,
- h) přípravu postupů pro evakuaci a umístění hospodářského zvířectva, strojů, předmětů kulturní hodnoty, technických zařízení a materiálu k zachování nutné výroby,
- i) přípravu postupu informování osob,
- j) psychologickou přípravu osob před a v průběhu evakuace a při dlouhodobém pobytu v náhradním ubytovacím zařízení a
- k) zabezpečení dokumentace přijatých rozhodnutí a opatření realizovaných v průběhu celé evakuace.“

Řízení evakuace zajišťují dle § 14 odst. 1 vyhlášky č. 380/2002 Sb.

- „a) pracovní skupina krizového štábu;
- b) evakuační středisko;
- c) přijímací středisko.“

Pracovní skupina krizové štábu zajišťuje mimo jiné koordinaci evakuačních a přijímacích středisek a spolupráci s orgány státní správy a humanitárními organizacemi.

Evakuační středisko je zařízení zřetelně označené nápisem, popř. mezinárodním znakem civilní ochrany. Jsou zde shromažďovány a evidovány osoby přepravené z evakuované oblasti. Evidované osoby jsou dále přerozdělovány do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek.

Přijímací středisko je zařízení zřetelně označené nápisem, popř. mezinárodním znakem civilní ochrany. Evakuované osoby jsou zde přerozdělovány do předurčených cílových míst a míst nouzového ubytování.

Jak evakuační, tak přijímací střediska jsou personálně i materiálně vybavena pro poskytování první pomoci, udržování veřejného pořádku v prostoru střediska a poskytování informací evakuovaným osobám.

2) Druhy evakuace

Podle různých kritérií lze vymezit několik druhů evakuace. Z hlediska rozsahu evakuace rozlišujeme

- a) evakuaci objektovou;
- b) evakuaci plošnou.

Objektová evakuace je evakuace osob z jedné budovy nebo několika málo budov, v případě plošné evakuace dochází k evakuaci obyvatelstva z většího územního celku, např. části města. Zatímco objektová evakuace je zpravidla zabezpečena běžnou činností složek IZS v souladu s požárními evakuačními plány, plošná evakuace území si obvykle žádá koordinaci složek IZS na strategické úrovni, resp. vyhlášení krizového stavu.

Dle předpokládané doby pobytu evakuovaných osob mimo domov lze rozlišit

- a) evakuaci krátkodobou;
- b) evakuaci dlouhodobou.

Zatímco u krátkodobé evakuace se nezabezpečuje náhradní ubytování, u evakuace dlouhodobé, kdy je předpoklad pobytu evakuovaných osob mimo domov na dobu delší než 24 h, musí být pro evakuované osoby náhradní ubytování zabezpečeno.

Z hlediska míry organizovanosti rozlišujeme

- a) evakuaci řízenou;
- b) evakuaci neřízenou.

Při neřízené evakuaci opouští evakuované osoby zónu ohrožení samovolně a případné náhradní ubytování si zajišťují svépomocí, např. u rodinných příslušníků nebo známých.

3) Vyhlášení evakuace

Provedení evakuace může za různých okolností nařídit

- a) velitel zásahu
- b) starosta obce
- c) hejtman kraje
- d) vláda

Dle § 19 odst. 3 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb. je velitel zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn „zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídit evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět“.

Dle § 21 odst. 3 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, může v době trvání krizového stavu nařídit evakuaci z ohroženého území obce také starosta obce.

Za stavu nebezpečí je dle § 14 odst. 4 písm. g) zákona č. 240/2000 Sb. oprávněn nařídit evakuaci hejtman kraje a dle § 6 odst. 1 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb. má stejné oprávnění také vláda v době trvání nouzového stavu.